

Routebeschrijving

Dit ommetje gaat over volledig verharde wegen. De oprit naar de dijk is wellicht te steil voor rolstoelen.

- Het ommetje begint op het kruispunt van de Haneman en de Molenstraat in Winssen. Loop de Haneman in richting de dijk. Aan het eind loopt u langs nummer 2a, de ingang naar de Tempelhof (1). Even verder is rechts de ingang naar de Kleyne Haneman (2).
- Vlak daarna gaat u even links om Haneman 9 en 11 te kunnen zien. (3 en 4).
- Loop terug, sla linksaf richting de dijk en ga de dijk op en sla op de dijk linksaf.
- Rechts ziet u de uitgestrekte uiterwaarden en aan de overkant van de Waal de kerncentrale van Dodewaard (5). Even verderop ziet u het oude gemaal. (6) Daarachter ziet u de stelling waarover het zand van de zandwinning (Geertjesgolf) naar de zandschepen vervoerd wordt plus de zandwinning daar ter plekke.
- Neem de eerste weg links (Deijnschestraat). Op nummer 17 en 15 ziet u rechts oude boerderijtjes (7). Even verderop slaat u linksaf de weg in: op de hoek en op nr. 4 staan oude boerderijtjes (8). Op nr. 10/12 staat de Grote Haneman (9).
- Loop terug en ga linksaf verder op de Deijnschestraat. Op de kruising slaat u linksaf de Molenstraat in. Kijk even naar de opvallend ruime bocht (10).
- Op nr. 36 ziet u een wit boerderijtje met put voor het huis en op nr 26 een oude boerderij met in de tuin een zonnewijzer (11).
- Op nummer 37a ziet u de Beatrixmolen (12).
- Even verderop bent u bij het startpunt terug.

Geschiedenis

Dit ommetje loopt door het vroegere Winssen-Ambts langs wat in de middeleeuwen het grondgebied van het Kartuizerklooster Sint Bethlehem van Roermond was. Er behoorden vier grotere boerderijen tot deze zogenaamde Hanemansche goederen: De Grote en de Kleyne Haneman, de Poelhof en de Nieuwhof.

Tussen de oude kweldam, nu Haneman, en de dijk zijn al in 1978 naast het Oude Veerhuis resten van een Romeinse villa gevonden. Daar is nu niets meer van te zien. In een ander ommetje zal hier meer over verteld worden.

Veel kloosters zorgden zo rond 1300 voor het ontginnen van stukken woest land, vaak bossen. Daarop ontstonden vervolgens de kloosterboerderijen, waar ofwel lekenbroeders het werk deden ofwel pachters op gezet werden. De winsten van zo'n boerderij vloeiden terug naar het moederklooster. De kerk en de kloosters waren in die tijd dan ook vaak heel rijk. Dat gegeven leidde onder andere tot de Reformatie in de 16^e eeuw, gesteund door Willem van Oranje. Toen moesten de kloosters hun landerijen teruggeven en kwamen ze vaak in bezit van een stad of van hoge heren van protestantse zijde. Zo ook in Winssen, maar dan opvallend genoeg pas eind 18^e eeuw. Dus gedurende lange tijd hebben de pachters hun pacht nog gewoon afgedragen aan de Kartuziers. In 1786 worden de Hanemansche goederen van het Kartuizerklooster in beslag genomen en vallen ze onder het beheer van de landrentmeester-generaal van Nijmegen. In 1801 worden ze staatsdomein. (zie de extra achtergrondinfo).

De kleine boerderijtjes dateren allemaal van later. Wellicht hadden de pachters toen inmiddels hun stukje land gekocht van de Domeinen en er een stenen boerderijtje op gebouwd.

© Stichting Wandelen in Beuningen.

De Beuningse Ommetjes zijn een samenwerkingsproject van de Stichting [Wandelen in Beuningen](#) en de Stichting [Historisch Besef Beuningen](#), gesubsidieerd door de gemeente Beuningen. Initiatiefneemster Marike de Valk heeft deze route ontworpen en de folder samengesteld. Voor info over tekst en foto's zie de websites van genoemde stichtingen.

Disclaimer: U loopt de route op eigen risico.

De gemeente Beuningen bestaat uit de vier dorpen Beuningen, Ewijk, Weurt en Winssen. Dit ommetje loopt rondom de zogenaamde Hanemansche goederen in het dorp **Winssen**. Het begint op het kruispunt van de Haneman en de Molenstraat, loopt over de Haneman, gaat op de dijk linksaf richting gemaal en loopt via de Deijnschestraat en de Molenstraat weer terug. De dijkopgang is helaas te steil voor rolstoelen. Het loont de moeite om de andere wegen op en neer te lopen. Het ommetje is 3,1 km lang.

1. Tempelhof

Dit hek staat aan de oprijlaan naar de Tempelhof: huis en expositietuin van het kunstenaarsechtpaar Huub en Adelheid Kortekaas. Bezichtiging alleen mogelijk op afspraak en in groepen van 30.

Haneman 2b

2. De Kleyne Haneman (1910)

Hallehuisboerderij waarvan het oudste deel al uit de 17^e eeuw dateert. Mogelijk is deze hoeve niet de oorspronkelijke Kleyne Haneman, die lag vlg een polderkaart aan de andere kant van de weg.

(Haneman 2, foto)

3. Haneman 9 (1910)

Het beeld in de tuin is gemaakt door de boomzaagkunstenaar Jeroen Boersma in 2021. Voorheen stond hier een vergelijkbaar beeld van metaal. Dat is door de vroegere bewoners meegenomen.

4. Het oude nest (1930)

Aan deze weg staan nog wat boerderijtjes uit het begin van de vorige eeuw, waar vroeger kleine keuterboeren woonden. De weg loopt nu dood maar was vroeger dé weg naar Deest.

Haneman 11

5. Kerncentrale Dodewaard

Het witte gebouw is de KernCentrale Dodewaard. (KCD), in 1965 opgericht om ervaring op te doen met kern-energie opwekken. Ze werd in 1997 gesloten en zal in 2045 afgebroken worden.

6. Het gemaal

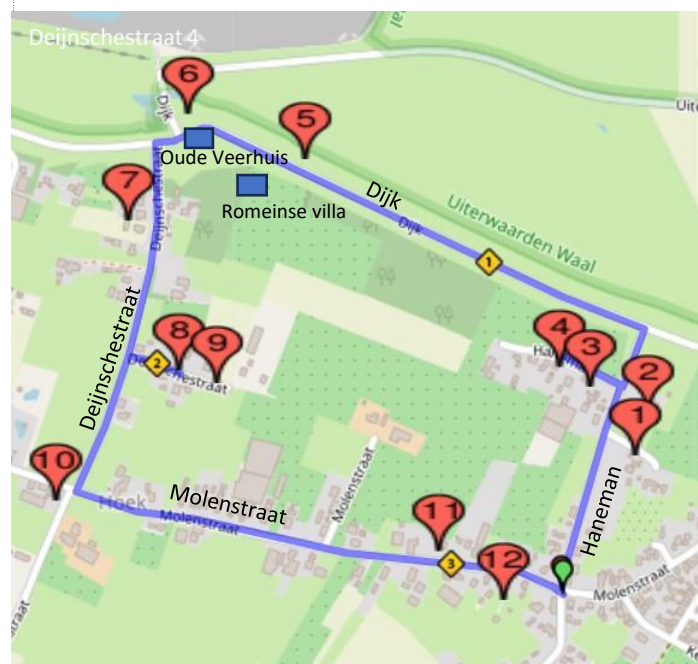
Dit is een uitwateringssluis. Bij hoge waterstanden pompt het gemaal het overtollige water uit de uiterwaarden naar de Waal. Aan de andere kant van de weg stond in de bocht vroeger het Veerhuis. De weg langs het gemaal was de weg naar het veer.

Haneman: De naam Haneman verwijst naar de oude benamingen van een aantal percelen in Winssen, zie de extra achtergrondinformatie. Deze zgn Hanemansche goederen behoorden aan de Kartuizers in Roermond. Sinds 100 jaar zit hier ook het fruitbedrijf Haneman (hofleverancier), dat biologisch fruit verbouwt. De Middeleeuwse naam Haneman betekent volgens dit bedrijf lusthof of bogaert (boomgaard). De bron daarvoor is onduidelijk. De Haneman is ook de naam van een oude appelsoort, die bijna niet meer gekweekt wordt. Vooral geschikt voor het gerecht "hete bliksem".

Deijnschestraat: genoemd naar het buurtschap Deijnsen dat al in de middeleeuwen bestond en ook behoorde tot de bezittingen van de Kartuizers. Er zijn nog verschillende families in Winssen die Van Deinsen of Van Deizen heten.

Molenstraat: genoemd naar de molen. Heette vroeger de Hoeksestraat, naar het buurtschap de Hoek, dat daar lag.

7. Boerderijtjes 1874 en 1890

Aan de Deijnschestraat staan ook wat kleine boerderijtjes, die samen een klein buurtschapje vormden. Tegenover nr. 17 zat vroeger een bakker en even verderop – in de schuur van nr. 16 – was de werkplaats van de bekende orgelbouwer Gradussen. Zie extra achtergrondinfo.

Deijnschestraat 17/15

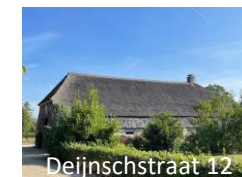

Deijnschestraat 14

Deijnschestraat 4

8. Hallenhuis-boerderijtjes uit resp 1846 en 1880, waar vroeger pachters/keuterboertjes woonden.

Deijnschestraat 12

9. De grote Haneman (1910)

Waarschijnlijk stond hier vroeger de belangrijkste boerderij van de Hanemansche goederen en heette die daarom de Grote Haneman.

10. Ruime bocht

Aan de loop van de sloot kun je zien dat de bocht hier extra ruim is gemaakt. Dat was nodig voor de stoomtram die hier vroeger liep en de bocht moest nemen.

11. Hallenhuis boerderijtjes uit 1875 en 1865

Molenstraat 36

Molenstraat 26

12. Beatrixmolen

Gebouwd in 1791 in Alphen a/d Maas. Gebruikt om de polder leeg te pompen. Toen er een stoomgemaal kwam, werd de molen in 1847 verkocht, afgebroken en daarna weer – nu als korenmolen -opgebouwd in Winssen. Later is hij nog een keer verplaatst.

